

KISSADAN HİSSE: “KÖSTEKLEYEN” VE “DESTEKLYEN” AİLE

1. “KÖSTEKLEYEN AİLE”

3-4 yaşlardaki Ayşe'nin önüne annesi 4 köfte koyar ve" hadi ye" der. Ayşe 2 köfte yedikten sonra annesine doyduğunu söyler. Annesi; “ hayır doymadın 2 köfteyle doyulur muymuş? tabağındaki bütün köfteleri bitireceksin" der.

Ayşe çok doydum yiyemeyeceğim dediğinde annesi “bak yemiyorsun zayıflayacak, hasta olacaksın seni doktora götürecek paramız yok hepsini ye bitir bitirmeden bu sofradan kalmayacaksın.” diye yanıt verir. Annesi açıkça söylemese de ona güçlü bir mesaj vermektedir.

Bu mesaj şudur: Sen doyup doymadığını kendin bilmezsin, ben bilirim. İçinden gelen duygu ve düşüncelere inanma benim dediğimi yap, gerisine karışma. Bu aile ortamında Ayşe dışarı çıkıp oynamak istediği zaman annesi o zaman hırkanı giy demiştir. “Ayşe anne üşümüyorum hava sıcak” dediğin de “sana hırkanı giy dedim, hırkanı giymezen seni dışarı bırakmam!” diye yanıt vermiştir. Burada ki mesaj da aynıdır sen üşüyüp üşümeyeceğini bilmezsin ben bilirim. Hayatında böyle binlerce etkileşim yer alan Ayşe, annesinin, babasının ve diğer büyüklerinin “ sen bilmezsin büyükler bilir” mesajına gerçekten inanır ve ömür boyu bir başkası tarafından yönetilmeyi bekler hale gelir.

Bu aile ortamında küçük Ayşe kendi yaşamının direksiyonunda değildir, kendi yaşamının direksiyonuna geçmesi kösteklenmiştir. Artık kendi yaşamı için karar vermekten aciz hale getirilmiştir. Kendi yaşamının direksiyonunda oturamayacağının ve oturmaması gerektiğini kabul eder. Ayşe, ne zaman kendisi direksiyona geçmeye çalışsa anne ve baba yukarıdaki örnekler gibi etkileşime devam eder ve bir süre sonra çocuk şöyle düşünmeye başlar:

Ω Benim, kendi yaşamımın direksiyonunda oturma yetkinliğim yok.

Ω Kendi yaşamımın direksiyonuna oturmayı düşündüğüm ve çabaladığım zaman kendini bilmez şekilde davranıyorum ve anne babamı üzüyorum.

Ω Onlar benim iyiliğimi isteyen, beni sevenin insanlar ve benim iyiliğim için benim yaşamım direksiyonun ellerinde tutuyorlar.

Ω Eğer ben iyi ve akıllı bir çocuksam hiç itiraz etmeden onların benim yaşamımı yönetmelerini kabul ederim ve benim yaşamım direksiyonun da oldukları için onlara minnettar olmayı öğrenirim.

Ω Aslında benim yaşamım neler olup bittiğini ben değil annem babam bilir.

2. “DESTEKLEYEN AİLE”

Eğer Ayşe köstekleyen değil de destekleyen bir aile ortamında büyüseydi; önüne konan 4 köftenin 2'sini yedikten sonra annesine doyduğunu söylediğinde, annesi de peki kızım der. Ve Ayşe bilir ki bir sonraki yemek saati ne kadar ıvr zıvr yeme hakkı yoktur. Yemek zamanı gelince yenir ve bu, ailede birlikte yapılan bir iştir. Bu aile de hiç kimse her istediğini istediği zaman yiyemez.

Ayşe ne kadar yiyeceğine karar vermekte serbesttir ama yemek yenirken bu ailenin üyesi olduğu ve bu ailenin üyesi olmanın getirdiği sorumlulukları bulunduğu ona sevgiyle ve açık seçik anlatılmıştır.

Küçük Ayşe bu ailede kendi yaşamının direksiyonundadır, ama direksiyonda olmanın her istediğini aklına geldiği gibi yapmak olmadığını da bilmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak çocuğun hayatta başarılı, sağlıklı, huzurlu ve mutlu olmasını istemek her ebeveynin en doğal hakkıdır. Ancak bu aşamada ebeveyn davranışlarının kontrol edilmesi gerekir. Çocuğun doğası gereği, öğrenmeye başlaması, yemek yemesi, oyun oynaması için ihtiyaç hissetmesini gerekir. Çocuk ihtiyaç hissetmeden ona bir şeyler sunmak, hem etkili olmaz hem de çocuğun doğasının bozulmasına neden olur. Çocuk doğası gereği meraklıdır ve araştırır.

Ebeveynin görevi çocuğa meraklanacağı ve soru sorma ihtiyacı duyacağı ortamlar yaratmaktır. Çocuklar sorun çözdükçe güçlenirler. Bu yüzden sorunu anlama, tanımlama ve çözme becerileri geliştirilmelidir. Çocuklar hayatın gerçekleriyle yüzleştirilmeli, hayatın gerçeklerini yine hayatın kendi dinamikleri içinde kabullenmeleri sağlanmalıdır. Çocuğun psikoloji bozulur diye hayatın gerçekleriyle yüzleştirmede psikolojileri daha çok bozulur. Bu sebeple çocuğun hayata iyi intibak etmesi için, hayatın ve doğanın kanunlarını bilmesinde fayda vardır. Anne-babalar çocukları adına kaygılanmakta haklıdırlar ancak onlar adına eylemde bulunulması olumlu sonuç vermez. Çocuklar kendi hayat hikayelerini kendileri yazacaktır ve bu hikayenin kahramanı her zaman kendileri olacaktır. Ebeveynlerin yapacağı şeyler ise, çocuğa iyi örnek olmak, sorumluluk ve etik değerleri kazanacakları ortamlar yaratmaktır.

ÖNERİLER

Ebeveynler çocuğun sorunlarla karşılaşmasını engellememeli. Örneğin, çocukların okula zamanında yetişmesi cep telefonunun alarmini ebeveyn ayarluyorsa, alarm çalınca ilk ebeveyn kalkıyorsa, geleceğin en bağımlısı yetiştiriyor demektir. Bırakın hava bulutlu olduğunda yağmurluğunu ya da şemsiyesini almamışsa ılsansın, harçlıklarını dengeli harcamadığında parasızlığı, derse düzenli ve yeterli miktarda çalışmadığında başarısız olmayı yaşayarak öğrensin.

Çocukların başarısızlık yaşamasında sorun yok. Sorun o başarısızlığı yenme isteğinin olmamasında ya da etik dışı davranışlara yönelmesindedir. Çocuk ihtiyaç hissetmeden ona bir şeyler sunmak, hem etkili olmaz hem de çocuğun doğasının bozulmasına neden olur.

Çocuk doğası gereği meraklıdır ve araştırır. Ebeveynin görevi çocuğa meraklanacağı ve soru sorma ihtiyacı duyacağı ortamlar yaratmaktır. Çocuklar sorun çözdükçe güçlenirler. Bu yüzden sorunu anlama, tanımlama ve çözme becerileri geliştirilmelidir. Çocuklar hayatın gerçekleriyle yüzleştirilmeli, hayatın gerçeklerini yine hayatın kendi dinamikleri içinde kabullenmeleri sağlanmalıdır.

Kaynak:

- 1) Doğan Cüceloğlu(Başarıya Götüren Aile)
- 2) Necati Cemaloğlu (Helekopter Aile)